

CZU: 316.46.058.4

CZU: 316.46.058.4

SINDROMUL HYBRIS CA PERICOL AL PUTERII

Conf. univ. dr. Mariana ȘENDREA, ASEM
sendrea.mariana@ase.md
ORCID 0000-0002-0339-264X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2022.122.016>

*„Odată ce ajungi în vârf, poți pierde
calitățile care ți-au asigurat cariera.
Și apoi victoria se transformă în înfrângere”
(Ivan Kalita)*

În literatura de specialitate, Sindromul Hybris și paradoxul puterii, sunt descrise drept caracteristici ale puterii autoritare, care au repercursiuni negative asupra societății sau a organizației. Fiind, de fapt, caracteristici iminente oricărei puteri, în cadrul stilului autoritar de conducere se manifestă cel mai intens. Fenomenele paradoxului puterii și al Sindromului Hybris sunt importante pentru studiul mentalității individului autoritar, căci permit să înțelegem factorii mentali și de atitudine care influențează formarea stilurilor autoritare de conducere. Sindromul Hybris reprezintă un pericol profesional, care vizează toți liderii, fie că sunt manageri, militari, politicieni sau savanți. Senzația de atotputernicie și impunitate poate apărea la liderii de orice nivel și din orice sferă de activitate, dar riscul crește odată cu ascensiunea în scara ierarhică și cu creșterea duratei aflării în funcție a persoanei.

Cuvinte-cheie: *Sindromul Hybris, dominare, putere, autoritarism, politică, management.*

JEL: *I2, M14, K4.*

Introducere

Importanța cercetării problemei Sindromului Hybris și al paradoxului puterii în științele de management, politice, sociale se datorează caracterului universal al acestor fenomene, căci sunt specifice oricărei puteri, iar trăsăturile acestora pot fi observate în orice tip de organizare socială: fie că este vorba de stil autoritar (se mani-

HYBRIS SYNDROME AS A DANGER OF POWER

Assoc. Prof. PhD Mariana SENDREA, ASEM
sendrea.mariana@ase.md
ORCID 0000-0002-0339-264X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2022.122.016>

*“Once you get to the top, you can lose the
qualities that secured your career.
And then victory turns into defeat”
(Ivan Kalita)*

In the specialized literature, the Hybris Syndrome and the paradox of power are described as characteristics of authoritarian power, which have negative repercussions on society or the organization. Being, in fact, imminent characteristics of any power, within the authoritarian leadership style, it manifests itself most intensely. The phenomena of power paradox and Hubris Syndrome are important for the study of authoritarian thinking and behaviour, as they allow us to understand the mental and attitudinal factors that influence the formation of authoritarian leadership styles. The Hybris Syndrome is an occupational hazard that affects all leaders, whether they are managers, soldiers, politicians or scientists. The feeling of omnipotence and impunity can occur in leaders of any level and in any field of activity, but the risk increases with the rise in the hierarchical ladder and with the increase in the duration of the person's position.

Keywords: *Hybris Syndrome, domination, power, authoritarianism, politics, management.*

JEL: *I2, M14, K4.*

Introduction

The importance of researching the problem of the Hybris Syndrome and the paradox of power in management, political and social sciences is due to the universal character of these phenomena, because they are specific to any power, and their features can be observed in

festă foarte intens) sau democrat de conducere al organizației, sau al unui stat. Sindromul Hybris și paradoxul puterii caracterizează și modul cum se manifestă și se exercită puterea (în mod abuziv), ceea ce necesită ca fenomenele date să fie studiate din perspectiva managementului, a psihologiei și psihiatriei, sociologiei, pentru a determina cauzele acestor fenomene și a găsi soluții. Acest lucru se explică prin faptul că Sindromul Hybris cuprinde aspecte moral-etice ale unui lider, influențând (de regulă negativ), deciziile pe care le ia, comportamentul său și implicațiile pe care le are asupra unei organizații sau asupra societății. Soluțiile pentru aceste probleme, care țin de activitatea de conducere, sunt vitale atât pentru cei care conduc, cât și pentru cei asupra cărora se exercită puterea.

Metode aplicate

Pentru elaborarea prezentului articol, autorul a recurs la investigarea surselor teoretice și practice, utilizând metode de cercetare, precum: metoda de analiză și sinteză a literaturii de management în domeniul cercetat, metoda comparativă, inducția și deducția logică etc.

Metodologia cercetării aplicate s-a bazat pe principiile generale ale analizei complexe a surselor bibliografice; metode de analiză a informațiilor. Suportul informațional îl constituie literatura de specialitate și publicațiile electronice ce țin de domeniul managementului și sociologiei, politologiei, filosofiei, antropologiei. În cadrul studiului teoretic și practic, se acordă prioritate surselor din diferite domenii, în special, studiilor sociale privind comportamentul uman, funcționarea creierului și stilurile de conducere.

Rezultate și discuții

„Paradoxul puterii” și „Sindromul Hybris” – originea, aplicarea și pericolele pe care le prezintă. Cunoaștem cu toții foarte bine că activitatea managerială implică plusuri, iar succesul este ceva râvnit și căutat de către mulți oameni, dar dacă totul este lăsat la voia întâmplării, atunci costurile, sub formă de probleme de sănătate pentru manager, de exemplu, sunt inevitabile. Alături de bolile profesionale specifice profesiei date, mai există una și anume *disfuncția la nivel de creier*. Potrivit oamenilor de știință, la persoanele care dețin putere, se

any type of social organization: whether it is style authoritarian (it manifests itself very intensely) or democratic leadership of the organization or of a state. The Hybris Syndrome and the paradox of power also characterize the way power is manifested and exercised (abusively), which requires that the given phenomena be studied from the perspective of management, psychology and psychiatry, sociology, in order to determine the causes of these phenomena and find solutions. This is explained by the fact that the Hybris Syndrome includes moral-ethical aspects of a leader, influencing (usually negatively) the decisions he makes, his behaviour and the implications he has on an organization or on society. Solutions to these leadership problems are vital to both those who lead and those over whom power is exercised.

Methods applied

For the elaboration of this article, the author resorted to the investigation of theoretical and practical sources, using research methods, such as: the method of analysis and synthesis of management literature in the researched field, the comparative method, induction and logical deduction, etc.

The applied research methodology was based on the general principles of complex analysis of bibliographic sources; methods of information analysis. The informational support is the specialized literature and electronic publications in the field of management and sociology, political science, philosophy, anthropology. In the theoretical and practical study, priority is given to sources from different fields, in particular, social studies on human behaviour, brain functioning and leadership styles.

Results and discussions

The “power paradox” and the “Hybris Syndrome” – its origin, application and dangers. We all know very well that managerial activity involves pluses and success is something coveted, and sought after by many people, but if everything is left to chance, then the costs, in the form of health problems for the manager, for example, are inevitable. Alongside occupational diseases specific to the given profession, there is another one, *namely brain dysfunction*. Accord-

deteriorează un proces neuronal specific care e responsabil pentru empatie. Psihologul american Dacher Keltner l-a numit „paradoxul puterii”: de îndată ce puterea este dobândită, oamenii își pierd abilitățile necesare pentru a o dobândi [1, 2]. Medicul Andrei Beloveschin menționează: „Paradoxul puterii” sau puterea care ne schimbă se referă la faptul că, odată ce obținem controlul, pierdem unele abilități de care am avut nevoie pentru a-l obține. Empaticii devin insensibili și disprețuitori, profesioniștii devin incompetenți, oamenii cinști devin hoți. După cum s-a observat de mult timp, „puterea corupe, iar puterea absolută corupe în mod absolut”. Cu cât puterea este mai absolutizată și cu cât durata este mai lungă, cu atât tulburările de percepție și comportamentale sunt mai grave. Chiar și mandatele moderne de 4-5 ani par a fi o uzurpare flagrantă a puterii. În Atena, de exemplu, numirea din nou în Consiliu a fost permisă o singură dată, cu o pauză obligatorie de un an. În Roma antică, consulii erau aleși doar pentru un an. În republicile italiene, aceștia conduceau timp de un an, în timp ce în colegii erau aleși pentru 3 și 6 luni. Această rotație a însemnat că, practic, fiecare membru cu drepturi depline al societății a deținut pentru o vreme una dintre pozițiile de conducere. Într-adevăr, conform cercetărilor moderne, Sindromul Hybris nu se dezvoltă atunci când omul este la putere timp de până la 1 an [1].

Efectul cumulativ al abuzului de putere este subminarea încrederii la locul de muncă, deteriorarea relațiilor și distrugerea atmosferei de cooperare din societate. Dacher Keltner descrie multiple aspecte în cartea sa „*Парадокс власти. Как обретают и теряют влияние*” despre cum se manifestă puterea: „Puterea este însoțită de entuziasm, inspirație și speranță, este susținută de creșterea nivelului de dopamină în creier. Acest sentiment ne face să aspirăm la putere. Cu toate acestea, trebuie să ne ferim de plăcerile pe care le aduce cu sine puterea: dopamina și senzația de putere stau la baza senzațiilor de megalomanie, ducând la un comportament impulsiv, lipsit de etică și paranoie. Ceea ce aduce plăcere – capacitatea de a influența oamenii și de a schimba lumea, poate deveni în mod rapid ceva excesiv” [2, pp.21-22]. Para-

ding to scientists, a specific neural process responsible for empathy is impaired in people with power. American psychologist Dacher Keltner called it the “paradox of power”: as soon as power is acquired, people lose the skills needed to acquire it [1, 2]. The Physician Andrei Beloveschin mentions that the “Power paradox” or the power that changes us refers to the fact that once we gain control, we lose some of the skills we needed to gain it. Empaths become insensitive and contemptuous; professionals become incompetent; honest people become thieves. As has long been observed, “power corrupts, and absolute power corrupts absolutely”. The more absolutised the power and the longer the duration, the more severe the perceptual and behavioural disturbances. Even modern 4-5 year terms of office seem to be a blatant usurpation of power. In Athens, for example, reappointment to the Council was allowed only once, with a mandatory one-year break. In ancient Rome, consuls were elected for one year only. In the Italian republics, they ruled for one year, while in the colleges they were elected for 3 and 6 months. This rotation meant that virtually every full member of society held one of the leadership positions for a while. Indeed, according to modern research, Hybris Syndrome does not develop when a man is in power for up to 1 year [1].

The cumulative effect of abuse of power is to undermine trust in the workplace, damage relationships and destroy the cooperative atmosphere in society. Dacher Keltner describes many aspects in his book, “*The Power Paradox. How We Gain and Lose Influence Power*” about how power manifests itself: “Power is accompanied by enthusiasm, inspiration and hope, it is sustained by increased levels of dopamine in the brain. This feeling makes us aspire to power. However, we must guard against the pleasures that power brings: dopamine and the feeling of power underlie feelings of megalomania, leading to impulsive, unethical and paranoid behaviour. What brings pleasure – the ability to influence people and change the world – can quickly become excessive” [2, pag. 21-22]. The

doxul puterii se manifestă din plin: aume practicile care au făcut posibilă obținerea puterii sunt distruse. Puterea se obține și se păstrează prin empatie, dar odată ce se ajunge la putere, persoanele nu mai acordă atenție celorlalți. Se obține și se păstrează puterea prin generozitate, dar apoi, unele persoane care dețin funcții de conducere, cedează în fața lăcomiei și a dorinței de a-și satisface nevoile personale. Este important să se denote respect față de ceilalți prin recunoștință, pentru a se păstra puterea, dar odată ce este câștigată, oamenii, de regulă, devin nepoliticoși și agresivi. Persoanele ajung la putere povestind istorii care unesc, dar apoi aceste istorii încep să semene discordie și să umilească. Nu doar dictatorii, politicienii ambițioși, finanțistii sau vedetele rock abuzează de putere; paradoxul puterii poate perturba oricând viața socială a fiecărui om [2, p.56].

Acest „paradox al puterii”, care atrage după sine disfuncții legate de creier, este cunoscut sub denumirea de „Sindromul Hybris”.

Conform DEX-ului – „hybris” înseamnă mândria nemăsurată a unui om și „supraaprecierea în confruntarea cu destinul”, termenul respectiv „denumind excesul, violența, considerate în literatura greacă antică una din sursele generatoare (alături de destin) ale conflictului și prăbușirii eroului unei tragedii” [3]. Cuvântul *hybris* apare pentru prima dată la Hesiod și Homer. În tradiția homerică, Hubris subînțelege o încălcare a voinței divine care e combinată cu o sete de divinizare, urmată de o răzbunare (nemesis). Conceptul este cunoscut, la fel, ca fiind asociat și cu Nemesis care este una dintre Fiicele Noptii (Nike), dânsa pedepsea mândria (greacă: hubris). În sursele istorice, se afirmă că Nemesis reprezintă o derivată de la cuvântul Nemein, ceea ce înseamnă „a-i da fiecăruia după fapte” (în limba antică greacă veche). Hybris este vestitorul lui Nemesis. Conform DEX și Wikipendia: „Nemesis, fiica lui Nyx (*Noaptea*), era, în mitologia greacă, una dintre divinitățile infernale. Slujitoare a echilibrului și a ordinii din univers, ea cântărea fericirea și nenorocirile oamenilor, faptele lor bune și fărâdelegile săvârșite și abătea asupra lor pedeapsa cuvenită, călăuzindu-le soarta. Mai târziu, datorită acestui atribut,

paradox of power is in full display: the very practices that made power possible are being destroyed. Power is gained and maintained through empathy, but once in power, people stop paying attention to others. Power is gained and maintained through generosity, but then people in positions of power succumb to greed and the desire to satisfy their personal needs. It is important to show respect to others through gratitude in order to retain power, but once it is gained, people usually become rude and aggressive. People come to power by telling stories that unite, but then these stories begin to sow discord and humiliate. It is not only dictators, ambitious politicians, financiers or rock stars who abuse power; the paradox of power can disrupt the social life of every human being at any time [2, pag. 56].

This “paradox of power”, which leads to brain-related dysfunction, is known as “Hybris Syndrome”.

According to the DEX dictionary – “hybris” means a man’s unmeasured pride and “over-esteem in confronting destiny”, this term “designating excess, violence, considered in ancient Greek literature as one of the generating sources (along with destiny) of conflict and the downfall of the hero of a tragedy” [3]. The word *hybris* first appears in Hesiod and Homer. In the Homeric tradition, Hubris implies a violation of the divine will that is combined with a thirst for divinization, followed by revenge (nemesis). The concept is also known to be associated with Nemesis who was one of the Daughters of the Night (Nike), she punishes pride (Greek: hubris). In historical sources, it is stated that Nemesis is a derivative of the word Nemein, which means “to give to each one fact” (in ancient Greek). Hybris is the harbinger of Nemesis. According to the DEX and Wikipendia: “Nemesis, daughter of Nyx (*Night*), was, in Greek mythology, one of the infernal deities. Servant of balance and order in the universe, she weighed people’s happiness and misfortunes, their good deeds and their misdeeds, and she brought down upon them the appropriate punishment, guiding their fate. Later, because of this attribute, Nemesis becomes the

Nemesis devine personificarea răzbunării divine. Ea îi urmărește și îi pedepsește pe muritorii, ca și eriniile, pentru crimele săvârșite” [3,4]. De un astfel de comportament au dat dovadă Ahile și Ulise, de exemplu. Aceeași linie apare în miturile lui Prometeu, Sisif, Oedip și altele. Personaje asemănătoare se regăsesc în religiile mono-teiste (Adam și Eva, constructorii Turnului Babel). Însă, pentru Hesiod orgoliul este mai degrabă un concept etic. Orice om, care este stăpânit de vicii și, mai ales, de pasiunea de a dobândi bogăție, manifestă un astfel de sindrom. Termenul „hybris” a fost folosit și este folosit, și în jurisprudență, însemnând „insultă prin cuvânt sau faptă”.

Cuvântul „hybris” este folosit și în Noul Testament (este paralel cu cuvântul ebraic „pasha”, însemnând transgresiune) și reprezintă un sentiment de falsă mândrie, care face ca un om să-l sfideze pe Dumnezeu, uneori în măsura în care se consideră egal cu el [5].

Hybris, este folosit ca o caracteristică a comportamentului celor bogați, ca lăcomie nestăpânită, ca goană nestăpânită după avere. Această poziție este, de obicei, interpretată în sensul că dorința naturală a omului de bogăție se transformă în insațiabilitate și pune stăpânire pe om, conducându-l la mizerie [5, 7].

Efectiv, „**Sindromul Hybris**” este un termen inventat de politicianul englez profesionist, ministrul britanic de externe 1977-1979 și neuro-psihologul Lord David Owen. Owen, la începutul anilor '50, a început să studieze bolile profesionale ale șefilor de stat și de guvern (primul său articol din 2002 este intitulat „Otrăviți, demenți, deprimați: oameni bolnavi în fruntea statului”). Articolul lui Owen, din 2006, are ca titlu „Hybris și Nemesis la șefi de guvern”, urmat de „Sindromul Hybris: Bush, Blair și otrăvirea puterii” (2007) și „Sindromul Hybris: O tulburare de personalitate dobândită” (2009). Sindromul Hybris mai este numit și „*beția puterii*” – expresie folosită relativ frecvent în vorbirea curentă și descrie o stare de *tulburare* specifică anumitor persoane care dețin funcții cu atribuții de decizie ori care exercită prerogative de putere, ori autoritate asupra altor persoane. Dacă e să conchidem succint, „*beția puterii*” este un sindrom de care

personification of divine vengeance. She pursues and punishes the mortals, like the erinies, for their crimes” [3,4]. Such behaviour has been shown by Achilles and Ulysses, for example. The same line appears in the myths of Prometheus, Sisyphus, Oedipus and others. Similar characters can be found in monotheistic religions (Adam and Eve, the builders of the Tower of Babel), but for Hesiod hubris is more of an ethical concept. Every man, who is possessed by vices and, above all, by the passion to acquire wealth, manifests such a syndrome. The term “hybris” has been used, and is used, in jurisprudence, meaning “insult by word or deed”.

The word “hybris” is also used in the New Testament (it is parallel to the Hebrew word “pasha”, meaning transgression) and represents a sense of false pride that causes a man to defy God, sometimes to the extent that he considers himself equal to him [5].

Hybris, is used as a characteristic of the behaviour of the rich, as unbridled greed, as unbridled greed for wealth. This position is usually interpreted to mean that man's natural desire for wealth turns into insatiability and takes hold of man, leading him to misery [5, 7].

Effectively, “**Hybris Syndrome**” is a term invented by none other than professional English politician, British Foreign Secretary 1977-1979 and neuropsychologist Lord David Owen. Owen, in the early 1950s, began studying the professional illnesses of heads of state and government (his first article in 2002 is entitled “Poisoned, demented, depressed: sick men at the head of state”). Owen’s 2006 article is titled “Hybris and Nemesis in Heads of Government”, followed by “The Hybris Syndrome: Bush, Blair and the Poisoning of Power” (2007) and “The Hybris Syndrome: An Acquired Personality Disorder” (2009). Hybris Syndrome is also called “*power drunkenness*” – a phrase used relatively frequently in everyday speech and describes a state of *disorder* specific to certain people who hold decision-making positions or exercise prerogatives of power or authority over others. If we are to conclude succinctly, “*power drunkenness*” is a syndrome suffered by a good

suferă o bună parte dintre cei care dețin pârghii sau instrumente ale puterii [6, 7, 8].

Sindromul Hybris și caracteristicile manifestării la manageri. *Hybrisul*, așa cum se manifestă în prezent, este un „*abuz în serviciu*”, deoarece, până la urmă, aceasta este „*o lipsă de măsură*”. O persoană cu Sindromul Hybris își demonstrează prin fiecare cuvânt, gest și acțiune superioritatea, apartenența la o castă superioară de oameni, care nu se supun legilor obișnuite. O astfel de persoană este întotdeauna absolut sigură de ceea ce face și, prin urmare, este capabilă să atragă alte persoane să o urmeze. În situații critice (când este mai bine să greșești decât să nu faci nimic), nu va ezita niciodată să fie prima care ia o decizie. Însă orice lucru are un preț care trebuie plătit, iar puterea nu face excepție. De îndată ce Sindromul Hybris începe să mai fie un mijloc de consolidare a propriei puteri și devine scopul existenței, de îndată ce persoana începe să se bucure nu de rezultatele acțiunilor sale, ci de acțiunile în sine, Sindromul Hybris va deveni cel mai periculos dușman al persoanei. Din acel moment, viața acesteia va fi în mâinile imaginii sale iluzorii despre lume, în care este egalată cu zeii și acționează în singurul mod corect. O astfel de aroganță va duce, în mod inevitabil, la o confruntare, pe care cu siguranță o va pierde. După Hybris, persoana va fi vizitată de Nemesis. Aici totul are loc conform principiului: „Pe cine vor zeii să pedepsească, aceuia îi răpesc mințile”. Posesia unei puteri reale este cea mai mare plăcere accesibilă omului (doar cu ajutorul ei se poate simți Dumnezeu, chiar dacă doar pentru o vreme). După ce a fost privat de această plăcere, un fost om al puterii trăiește un chin, comparabil ca intensitate doar cu cel al sevrajului de heroină [7, pp.140-142].

Principalele simptome ale manifestării Sindromului Hybris. Principalele caracteristici ale persoanei care, ajunsă într-o poziție de conducere, este atinsă de Sindromul Hybris, au fost identificate în urma unei analize, de către autorul cărții „*Bolnavi la putere*”, David Owen – o persoană cu o semnificativă experiență ca politician și ca medic. Acestea sunt următoarele:

- *folosește puterea pentru a se autoglorifica; lumea e un fel de „arenă” în care*

number of those who hold levers or instruments of power [6, 7, 8].

Hybris syndrome and characteristics of its manifestation in managers. *Hybris*, as it currently manifests itself, is an “*abuse of office*” because, after all, it is “*a lack of restraint*”. A person with hybris syndrome demonstrates by every word, gesture and action his superiority, his belonging to a superior caste of people, who do not obey ordinary laws. Such a person is always absolutely sure of what he or she is doing and is therefore able to attract others to follow. In critical situations (when it’s better to make a mistake than to do nothing), she will never hesitate to be the first to make a decision. But everything has a price to pay, and power is no exception. As soon as the Hybris Syndrome ceases to be a means of strengthening one’s own power and becomes the goal of existence, as soon as the person begins to enjoy not the results of his actions but the actions themselves, the hybris syndrome will become the person’s most dangerous enemy. From that moment on, her life will be in the hands of her illusory image of the world, in which she is equal to the gods and acts in the only right way. Such arrogance will inevitably lead to a confrontation, which she will surely lose. After Hybris, the person will be visited by Nemesis. Here everything takes place according to the principle: “Whom the gods want to punish, to him they will take away their minds”. The possession of real power is the greatest pleasure accessible to man (only with it can one feel God, even if only for a while). Having been deprived of this pleasure, a former man of power experiences torment comparable in intensity only to that of heroin withdrawal [7, pag. 140-142].

The main symptoms of hybris syndrome. The main characteristics of the person who, having reached a position of leadership, is affected by the hybris syndrome have been identified in an analysis by the author of “*Sick in Power*”, David Owen – a person with significant experience as a politician and as a doctor. These are the following:

- *uses power to glorify himself; the world is a kind of “arena” in which the privileged*

celui privilegiat, adică lui, i se cuvin toată puterea și slava;

- *persistă o obsesie a imaginii de sine și o predispoziție spre megalomanie, spre diverse acțiuni care i-ar aduce un beneficiu de imagine;*
- *se pierde contactul cu realitatea și se produce o izolare care devine progresivă;*
- *săvârșește acțiuni imprudente și impulsive, dă dovadă de neglijență și nervozitate;*
- *discurs „mesianic”, de deținător al adevărilor absolute, manifestarea unei tendințe de exaltare nejustificată;*
- *dă dovadă de o incompetență evidentă;*
- *confundă dorințele și punctele sale de vedere cu ale națiunii sau ale organizației/ companiei din care face parte și le exprimă într-un mod patetic și nefiresc;*
- *manifestă o tendință de a vorbi despre sine la persoana a III-a sau de a folosi pluralul „noi”, sau, în mod excesiv, „eu”;*
- *are convingerea că singura „instanță” în fața căreia trebuie să dea socoteală pentru faptele săvârșite este „istoria” sau „Dumnezeu” și consideră că aceasta îi va fi, desigur, una favorabilă;*
- *manifestarea unei atenții exagerate acordată „viziunii” și alegerilor sale, ignorând constant aspectele practice;*
- *ignoră sfaturile și criticile celorlalți oameni, și manifestă o dependență excesivă față de opiniile personale [8, pp. 13-14; 9, p.418].*

Un caz interesant, despre cum manifestarea acestui sindrom a condiționat distrugerea unei companii, este cel al managerilor companiei „Enron”. Kurt Aihenvolt, în cadrul unui interviu pentru „Radio Svoboda”, menționa despre cazul managerilor acestei companii: „Una și aceeași imagine, și manifestare este de fiecare dată. Vârful companiei are un fel de sentiment al propriei meniri mesianice. Suntem inteligenți, suntem energici, știm ce facem. Oamenii ca aceștia se găsesc unii pe alții. Idealurile lor sunt: banii rapizi, acțiunea energetică, deciziile ametoare, puterea enormă și lipsa de control. Ei pur și simplu creează o nouă cultură în jurul lor, o nouă atmosferă. Noi schimbăm lumea, nu

one, i.e. him, is entitled to all the power and glory;

- *an obsession with self-image persists and a predisposition towards megalomania, towards various actions that would benefit his image;*
- *contact with reality is lost and isolation becomes progressive;*
- *reckless and impulsive actions, carelessness and nervousness;*
- *messianic’ speech, as the holder of absolute truths, a tendency towards unjustified exaltation;*
- *shows obvious incompetence;*
- *confuses his wishes and views with those of the nation or the organisation/company to which he belongs and expresses them in a pathetic and unnatural way;*
- *shows a tendency to talk about oneself in the third person or to use the plural “we” or, excessively, “I”;*
- *is convinced that the only “court” to which he or she has to answer for his or her actions is ‘history’ or ‘God’, and believes that it will, of course, be favourable to him or her;*
- *an exaggerated focus on his “vision” and choices, constantly ignoring the practical aspects;*
- *ignoring the advice and criticism of other people, and showing excessive dependence on personal opinions [8, pag. 13-14; 9, pag.418].*

An interesting case of how the manifestation of this syndrome conditioned the destruction of a company is that of the managers of “Enron”. Kurt Aihenvolt, in an interview for “Radio Svoboda”, mentioned about the case of managers of this company: “One and the same image, and manifestation is every time. The top of the company has a kind of sense of its own messianic mission. We are smart, we are energetic, we know what we are doing. People like this find each other. Their ideals are: fast money, energetic action, dizzying decisions, enormous power and lack of control. They simply create a new culture around them, a new atmosphere. We

îndrăzniți să ne opriri. Iar dacă o persoană, care apare alături de aceste persoane viclene și vede imaginea de ansamblu, le pune întrebări neplăcute, este inevitabil caracterizată ca fiind înapoiată, de modă veche... și așa se ajunge la escrocherii. Cele mai multe escrocherii sau crime sunt comise nu din răutate, ci din dorința grăbită de a trăi bine” [10].

Pierderea puterii este foarte dureroasă. Acest lucru este descris de către Jeffrey Pfeffer în lucrarea „Власть. Почему у одних она есть, а у других – нет” și de către Hazin și Șceglov în lucrarea „Лестница в небо. Диалоги о власти, карьере и мировой элите”: „Ce înseamnă pentru un om al puterii să-și piardă poziția, poate fi înțeles din cazul lui Nick Binkley, descris în lucrarea „Лестница в небо. Диалоги о власти, карьере и мировой элите”. După ce a avut o carieră de succes și a ajuns într-o poziție în consiliul de administrație al Bank of America, Binkley, totuși, nu s-a încadrat în echipa de top a băncii și a trebuit să folosească „parașuta de aur”. Consecințele acestei plecări au fost șocante pentru Binkley” [7, p.142]. Pfeffer, descrie în cartea sa (din spusele lui Nick Binkley): „...în calitate de director executiv, într-o mare corporație, ești înconjurat de „jucători”, adică de oameni cu statut egal. Când cineva iese din joc, pierde aceste legături, pentru că majoritatea oamenilor sunt interesați de societatea sa doar atât timp cât are putere și legături. Acest sentiment, că nu mai ești un jucător sau un membru al unui club de elită, este perceput ca o pierdere. Nick Binkley a descris „mahmureala puterii”, care avea atât caracteristici fiziologice, cât și psihologice – era literalmente bolnav și avea probleme cu somnul. I se părea că anularea celui mai puternic drog nu ar fi putut duce la o abținere mai severă decât cea pe care o resimțea...” [7, p. 142; 11, pp. 200-201].

În cadrul unui interviu pentru publicația *Delovoi Peterburg* în 2011, David Owen a enumerat câteva persoane din mediul politic pe care le crede afectate de acest sindrom: „În istoria modernă, exemplul principal al unui om cu acest sindrom este George W. Bush.... Bush credea că le știe pe toate și nu și-a ascultat generalii, care au încercat să-l facă să înțeleagă,

are changing the world; don't you dare stop us. And if a person, who appears alongside these shrewd people and sees the big picture, asks them unpleasant questions, they are inevitably characterized as backward, old-fashioned... and that's how scams get started. Most swindles or murders are committed not out of malice, but out of a hasty desire to live well” [10].

The loss of power is very painful. This fact is described by Jeffrey Pfeffer in his work “*Why Do Some Have It, but Others Do Not*” and by Hazin and Șceglov “*Stairs to the sky. Dialogues on power, career and world elite*”: “What it means for a man of power to lose his position can be understood from the case of Nick Binkley, described in the book “*Stairway to Heaven. Dialogues on power, career and global elite*”. After a successful career and a position on the board of directors of Bank of America, Binkley, however, did not fit into the bank's top team and had to use the “golden parachute”. The consequences of this departure were shocking to Binkley” [7, p.142]. Pfeffer describes in his book (from the words of Nick Binkley): “...as a CEO, in a large corporation, you're surrounded by “players” – people of equal status. When someone goes out of the game, they lose those connections, because most people are only interested in their company as long as they have power and connections. This feeling that you are no longer a player or a member of an elite club is perceived as a loss. Nick Binkley described the “power hangover”, which had both physiological and psychological characteristics – he was literally sick and had trouble sleeping. It seemed to him that cancelling the most powerful drug could not have led to more severe withdrawal than he was experiencing...” [7, pag. 142; 11, pag. 200-201].

In a 2011 interview with *Delovoi Peterburg*, David Owen listed several political figures he believes are afflicted with this syndrome: “In modern history, the prime example of a man with this syndrome is George W. Bush.... Bush thought he knew it all and didn't listen to his generals, who tried to make him understand that there were problems. Another example is Mar-

că există anumite probleme. Un alt exemplu este Margaret Thatcher care, până la sfârșitul carierei sale politice, a tratat parlamentul ca pe o adunătură de idiști” [12]. Dintre foștii șefii de stat ruși, el a menționat ca fiind cel mai ilustru exemplu de manifestare a acestui tip de comportament pe Nikita Hrușciiov. Despre politicienii mai recenti a menționat: „În timp ce Tony Blair și George Bush aveau un Sindrom Hybris sever, Barack Obama suferă doar puțin de complexul lui Mesia. Acest lucru se poate observa din modul în care își ținea discursurile de la tribună” [12]. Această problemă afectează și liderii de corporații, și David Owen menționează în acest sens: „Acest lucru este absolut adevărat și în privința multor corporații: s-ar putea scrie o altă carte despre șefii marilor corporații, cum ar fi BP, Royal Bank of Scotland ș.a. John Brown, fostul șef al British Petroleum, a suferit în mod absolut de sindromul hibris” [12].

Medicul David Owen spunea că mulți dintre cei care prezintă Sindromul Hybris redevin oameni „normali”, atunci când își pierd privilegiile și funcțiile.

Concluzie

Paradoxul puterii afectează viața personală și cariera celor care ajung să dețină putere. Faptul că conducătorii (din diverse sfere de activitate) nu se concentrează în mod conștient asupra oamenilor cu care interacționează, poate duce, și duce, de cele mai multe ori, la un comportament egoist și lipsit de viziune. Nu doar cei bogați și faimoși sunt tentați de putere, ci și fiecare dintre noi, căci este cumva în esența fiecăruia această caracteristică. Uitând de ceilalți, ajungând la putere, conducătorii încetează să mai aibă compasiune față de oameni. Conducătorii investesc în autodezvoltare, dar oare pe câți dintre ei îi preocupă la fel de mult și gestionarea puterii în mod sănătos? Întrebarea este: câți dintre ei sunt, cel puțin, conștienți de pericolul pe care îl prezintă deținerea puterii? Dar, chiar dacă sunt conștienți de acest lucru, câți dintre ei iau decizii privind rămânerea în funcție prin prisma acestui pericol. Drept consecință, este evident că rezolvarea corectă a *paradoxului puterii* este fundamentul unei societăți sănătoase, fiind necesar de recunoscut acest feno-

garet Thatcher, who, until the end of her political career, treated parliament like a bunch of idiots” [12]. Among former Russian heads of state, he cited Nikita Khrushchev as the most illustrious example of this type of behaviour. Of more recent politicians he said: “While Tony Blair and George Bush had severe hybris syndrome, Barack Obama suffers only slightly from a messiah complex. This can be seen in the way he delivers his speeches from the tribune” [12]. This problem also affects corporate leaders, and David Owen notes: “This is absolutely true of many corporations as well: you could write another book about the heads of large corporations such as BP, Royal Bank of Scotland, etc. John Brown, the former head of British Petroleum, absolutely suffered from hybris syndrome” [12].

Physician David Owen said that many people with hybris syndrome become “normal” people again when they lose their privileges and functions.

Conclusion

The paradox of power affects the personal lives and careers of those who come to hold power. The fact that leaders (in various spheres of activity) do not consciously focus on the people they interact with can and often does lead to selfish and short-sighted behaviour. It is not only the rich and famous who are tempted by power, but every man, for it is somehow in the essence of each one of us. By forgetting others, by coming to power, leaders cease to have compassion for people. Leaders invest in self-development, but how many of them also take the same care to manage their power healthily? The question is: how many of them are even aware of the dangers of holding power? But even if they are aware of this, how many of them, make decisions about staying in office, through the prism of this danger. As a consequence, it is obvious that the correct resolution of the *paradox of power* is the foundation of an effectively healthy society, and it is necessary to recognise this phenomenon, to make it known as a real problem and to introduce changes in the conditions and requirements regarding the term of office of a man in a leading position.

men, de a-l face cunoscut ca fiind realmente o problemă și de introdus modificări în condițiile, și cerințele referitoare la termenul de aflare al unui om în funcție de conducere.

Așa cum se observă din abordările descrise în cadrul prezentului articol, „hybris” este cuvântul care descrie o stare de lipsă de moderație și reprezintă, de asemenea, o formă de încălcare semnificativă. Datoria oamenilor (a managerilor, președinților, conducătorilor de orice nivel) este de a se cunoaște pe ei înșiși și de a păstra moderația în decizii, și acțiuni.

Deoarece funcțiile de conducere și puterea continuă să fie fenomene iminente societății, sunt necesare *mecanisme de profilaxie și control* pentru a limita manifestarea efectelor acestui sindrom, care ar putea fi:

- Dezvoltarea cercetărilor teoretice și practice ale cauzelor, manifestărilor, efectelor fenomenului hybris, pentru a înțelege mai bine esența și a găsi măsuri de profilaxie, și de soluționare în caz de manifestare.
- Dacă vorbim despre soluții *pentru conducătorii de companii*, atunci ar fi bine ca prin monitorizare (control extern inclusiv) să se depisteze semnale care să avertizeze din timp despre abuzurile de putere în luarea deciziilor manageriale și în modul în care se comportă managerii cu stakeholderii, inclusiv, să se evalueze comportamentul acestora prin prisma prevederilor codului de etică.
- Și efectiv, crearea mecanismelor juridice de înlăturare de la putere a liderilor care suferă de acest sindrom și aplicarea de facto a acestor mecanisme.

As can be seen from the approaches described in this article, “hybris” is the word that describes a state of lack of moderation and is also a form of significant violation. The duty of people (managers, presidents, leaders at all levels) is to “know themselves” and to maintain moderation in decisions and actions.

As leadership and power continue to be imminent phenomena in society, *prophylactic and control mechanisms* are needed to limit the effects of this syndrome. These could be:

- To develop theoretical and practical research into the causes, manifestations and effects of the phenomenon of hybris, in order to better understand its essence and to devise preventive and remedial measures in the event of its occurrence.
- If we are talking about solutions *for managers*, then monitoring (including external control) should detect early warning signs of abuse of power in management decision-making and in the way managers behave with stakeholders. Including assessing their behaviour against the provisions of the code of ethics.
- And effectively, the creation of legal mechanisms to remove from power leaders suffering from this syndrome and the de facto application of these mechanisms.

Bibliografie/Bibliography:

1. БЕЛОВЕШКИН, Андрей. *Долгое пребывание у власти ведет к деформаций личности*. 2 февраля 2021 [on-line]. [accesat 10 octombrie 2022]. Disponibil: <https://life.nv.ua/blogs/kak-vlast-razrushaet-lichnost-rastroystva-psihiki-sekrety-mozga-50139292.html>
2. КЕЛТНЕР, Дачер. *Парадокс власти. Как обретают и теряют влияние*. Азбука-Атикус. 2016. 190 стр. ISBN: 978-5-389-12511-7 [on-line]. [accesat 22 decembrie 2022]. Disponibil: Парадокс власти. Как обретают и теряют влияние (fb2) | Флибуста (flibusta.site)

3. Hybris Nemesis definiții *DEX* [on-line]. [accesat 10 octombrie 2022]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/hybris/definitii>, <https://dexonline.ro/definitie/Nemesis>
4. Nemesis. *Wikipedia* [accesat 22 decembrie 2022]. Disponibil <https://ro.wikipedia.org/wiki/Nemesis>
5. CAIRNS, D. L. *Hybris, Dishonour, and Thinking Big*. The Journal of Hellenic Studies 116, 1996. (pag. 1-32) [on-line]. [accesat 10 octombrie 2022]. Disponibil: https://www.pure.ed.ac.uk/ws/files/11874467/Hybris_Dishonour_and_Thinking_Big.pdf
6. НОТСА, Mihai Adrian. *Beția sau adicția puterii*. [accesat 16 octombrie 2022]. Disponibil: <https://www.juridice.ro/essentials/2929/betia-sau-adictia-puterii>
7. ХАЗИН, Михаил. *Лестница в небо. Диалоги о власти, карьере и мировой элите*. [accesat 16 octombrie 2022]. Лестница в небо. Диалоги о власти, карьере и мировой элите. – М. Хазин, С. Щеглов - Google Книги
8. МОЛЧАНОВА, Елена; УМНЯШКИН, А. *Реабилитация политической психиатрии: нездоровое общество и психические расстройства, связанные с пребыванием у власти*. [on-line]. [accesat 22 decembrie 2022]. Disponibil: (21) Реабилитация политической психиатрии: нездоровое общество и психические расстройства, связанные с пребыванием у власти | Elena Molchanova and Alexandr Umnyashkin – Academia.edu
9. ОУЭН, Д. *История болезни. Недуги мировых лидеров последнего столетия*. — М.: Амфора, 2009. 640 стр. ISBN: 978-5-367-01807-3.
10. ТОЛСТОЙ, И. *Энрон. Корпоративный скандал*. 15 марта 2002 [on-line]. [accesat 22 decembrie 2022]. Disponibil: Энрон. Корпоративный скандал (svoboda.org)
11. ПФЕФФЕР, Джеффри. *Власть. Почему у одних она есть, а у других – нет*. Издательство Карьера Пресс, 2014. 288 стр. ISBN: 978-5-00074-009-5
12. ОУЭН, Д. (интервью) *Деловой Петербург*. «Ракета-маньяк, которая хочет немедленно бомбить» 18 марта 2011]. [on-line]. [accesat 22 decembrie 2022]. Disponibil: https://www.dp.ru/a/2011/03/18/Raketa-manjak_kotoraja_ho